

Vägledning för utvärdering och uppföljning av forskningsverksamheten vid Högskolan Dalarna

Beslut: UFN 2022-06-15

C 2022/832

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har det övergripande ansvaret för utvärdering och uppföljning av forskningsverksamheten vid Högskolan Dalarna. Utvärdering av forskningsverksamheten sker institutionsvis vart sjätte år. Alla institutioner utvärderas samtidigt. Ramarna för arbetet presenteras i *Regler för utvärdering och uppföljning av forskningsverksamheten vid Högskolan Dalarna* (HDa 1.2-2022/26). I denna vägledning beskrivs genomförandet och uppföljningen av utvärderingen.

1. Syfte med utvärderingen

Den kollegiala utvärderingen syftar till att bistå institutionerna i det pågående arbetet med forskningsverksamheten och i utvecklingen av densamma. Den syftar till att så långt det är möjligt säkerställa att samtliga institutioners forskningsverksamhet uppfyller de krav som finns i Högskolelagen och i Högskoleförordningen, samt att identifiera forskningsverksamhetens svaga och starka sidor och dess utvecklingsmöjligheter i relation till forskningsverksamhetens uttalade mål och strategi. Därtill är avsikten att utvärderingarna ska stärka förutsättningarna vid samtliga institutioner att bedriva forskning av god kvalitet.

2. Granskningsutskottets sammansättning och funktion

UFN delegerar stora delar av det praktiska arbetet till ett granskningsutskott. Granskningsutskottets uppgift är att hålla samman den samlade kollegiala utvärderingen av lärosätets forskningsverksamhet.

Utskottet består av fem seniora forskare vid lärosätet (docent eller professor), en från varje institution, varav minst en är ledamot av UFN. En UFN-ledamot är ordförande för utskottet. Därtill ingår i utskottet en studentrepresentant på forskarnivå.

När utvärderingen är genomförd, det vill säga när granskningsutskottet har medverkat i uppföljningen av institutionernas utvecklingsplaner, upplöses granskningsutskottet. Granskningsutskottet är vilande år två i sexårscykeln (se Bilaga 1).

3. Genomförande

Utvärderingen sker i följande steg (avsnitt 3.1-3.4 nedan):

- Inledande möte mellan granskningsutskott och institutionsrepresentanter
- Framtagande av institutionernas självvärdering
- Sakkunnigkommittéernas utvärdering och yttrande
- UFN:s behandling av yttrandena

Tidsramen för själva utvärderingen omfattar normalt cirka tio månader, från inledande möte till det att UFN:s tar ställning till institutionernas utvecklingsplan (Bilaga 1). Ansvarsfördelning presenteras i Bilaga 2.

Resultatet från utvärderingen utgör underlag för forskningsverksamhetens fortsatta utveckling. Åtgärder relaterade till utvärderingens resultat ska dokumenteras i institutionernas och verksamhetsstödet verksamhetsplaner. Resultatet ska också användas i Högskolan Dalarnas verksamhetsutveckling och verksamhetsplanering.

3.1 Inledande möte

Sexårsutvärderingen börjar med ett möte där UFN:s granskningsutskott träffar representanter för institutionerna. Dessa bör inkludera men är inte begränsade till prefekt, proprefekt, ledamöter i institutionsledningsråd och eventuella beredande organ. Vid detta möte presenterar UFN:s utskott riktlinjer, mallar och andra relevanta underlag till institutionerna.

3.2 Institutionernas självvärdering och annat underlag

Prefekten ansvarar för att en självvärdering sammanställs. Samverkan i detta arbete ska ske med proprefekt, forskare och eventuella beredande organ. För forskning som bedrivs vid mer än en institution kommer berörda prefekter överens om hur presentation av forskningsverksamheten görs i respektive institutions självvärdering. Det innebär att prefekterna säkerställer att denna verksamhet skrivs fram på ett ändamålsenligt sätt i minst en institutions självvärdering.

Självvärderingen utformas i enlighet med UFN:s mall. Denna mall inkluderar följande områden för forskningsverksamheten, samt eventuella tillägg (se Bilaga 4):

- Institutionens kunskapsområden
- Förutsättningar: organisation och resurser
- Resultat och genomförande
- Relation till institutionens utbildning
- Relation till institutionens samverkansarbete
- Utvecklingsmöjligheter

Till stöd för självvärderingen tas ett antal underlag fram av verksamhetsstödet (se Bilaga 3). I detta ingår förteckning över forskare och doktorander, bibliometriska data och sammanställning över sökta och erhållna externa forskningsmedel. Ytterligare underlag kan tillkomma.

Självvärderingen kan skrivas på svenska eller engelska. Prefekten ska underteckna självvärderingen och ansvarar för att den diarieförs, samt att den överlämnas till UFN:s granskningsutskott.

3.3 Sakkunnigkommittéernas utvärdering och yttrande

3.3.1 Sakkunnigkommittéernas sammansättning

Utvärdering av institutionernas forskningsverksamhet inklusive institutionsöverskridande forskning genomförs av sakkunnigkommittéer, en för varje institution. Varje kommitté består av tre sakkunniga. Om bredden i en institutions forskningsmiljöer inte kan täckas av tre sakkunniga kan fler utses, dock maximalt fem.

De sakkunniga ska minst ha docentkompetens av relevans för områdena som forskningen omfattar och företrädesvis vara professorer. Den samlade kunskapen och erfarenheten hos sakkunnigkommittén ska ligga till grund för bedömning av de områden som ingår i utvärderingen, vilket även kan inkludera institutionsöverskridande forskning. Samtliga sakkunniga ska vara externa, det vill säga inte verka vid Högskolan Dalarna eller på annat sätt vara delaktiga i institutionens verksamhet. Majoriteten av de sakkunniga ska ha god kunskap och erfarenhet av

det svenska forsknings- och utbildningsväsendet och därmed god förståelse för forskningens förutsättningar i Sverige.

3.3.2 Beslut om sakkunnigkommittéer

Förslag på sakkunniga för varje institution lämnas av prefekt. Förslaget ska ha beretts av institutionsledningsrådet och kandidater vidtalats. Frågan om jäv ska prövas i samband med fastställande. Sakkunnigkommittéerna för respektive institution utses av UFN, som också tillser att en av de sakkunniga utses till ordförande för respektive kommitté.

3.3.3 Sakkunnigkommittéernas uppdrag

I sakkunnigkommittéernas uppdrag ingår att:

- Granska och utvärdera forskningsverksamheten utifrån självvärderingen och övriga underlag
- Förbereda och genomföra ett platsbesök vid Högskolan Dalarna där intervjuer med företrädare för institutionen/den berörda forskningsverksamheten sker, eller genomföra nätbaserade intervjuer (enligt överenskommelse med UFN)
- Sammanfatta sina bedömningar och rekommendationer i ett gemensamt yttrande. Yttrandet ska baseras på de bedömningsområden som Högskolan Dalarna har presenterat i mall med direktiv
- Efter delning av yttrandet till Högskolan Dalarna, korrigera eventuella sakfel.
- Ordförande för varje sakkunnigkommitté förväntas också delta i ett institutionsövergripande möte för sammanfattning och kunskapsöverföring vid avslutad utvärdering.

Syftet med intervjuerna är att komplettera informationen i självvärderingen och övriga underlag. Sakkunnigkommittén intervjuar berörd prefekt, proprefekt, forskande personal, avdelningschefer och studentrepresentanter på forskarnivå. Sakkunnigkommittén uppmanas till att intervjuar även andra personer eller funktioner som den bedömer vara viktiga. Intervjuerna kan vid behov genomföras helt eller delvis på engelska och ske gruppvis eller individuellt.

3.3.4 Sakkunnigkommittéernas yttranden

Varje sakkunnigkommitté utformar ett gemensamt yttrande rörande de huvudpunkter som granskas samt de bedömningar kommittén gör utifrån självvärdering och andra underlag. Innan yttrandet fastställs ges granskningsutskottet och de representanter från forskningsmiljöerna som deltagit i utvärderingen möjlighet att läsa yttrandet och kommentera eventuella sakfel.

Efter att yttrandena inkommit hålls ett seminarium för sammanfattning och kunskapsöverföring vid respektive institution där ordförande för sakkunnigkommittén och företrädare för UFN:s utskott deltar. Prefekten ansvarar för att ett sådant seminarium hålls. Under seminariet presenterar ordföranden i sakkunnigkommittén en sammanfattning av yttrandet och även förslag till utveckling av forskningsverksamheten. Seminariet utgör också tillfälle för öppen diskussion.

3.4 UFN:s behandling av yttrandena

UFN:s granskningsutskott skriver ett lärosätesövergripande utlåtande över yttrandena som överlämnas till UFN. I denna betonas särskilt hur institutionsövergripande forskning och forskningsinfrastruktur bedömts. För att undvika jäv deltar inte utskottets ledamöter i överläggningar som

rör formuleringar om den egna institutionens forskningsverksamhet, eller i förekommande fall, den institutionsöverskridande forskningsverksamhet som ledamot är involverad i. UFN fastställer utskottets utlåtande. Därefter skickas utlåtandet och sakkunnigkommittéernas yttranden till rektor, prorektor och respektive institutions ledningsråd. Dokumenten publiceras också på Högskolans interna webb under nämndens sidor.

4 Uppföljning

UFN ansvarar för uppföljning av åtgärder och planer efter den kollegiala utvärderingen av forskningsverksamheten.

Med utgångspunkt i självvärderingen, de sakkunnigas yttranden, det institutionsövergripande seminariet och granskningsutskottets utlåtande skriver institutionen en utvecklingsplan. Denna skickas av prefekt till UFN som tar ställning till den efter beredning av granskningsutskottet och hörande i nämnden. Därefter skickas utvecklingsplanen tillsammans med UFN:s ställningstagande för respektive institution till rektor, prorektor och berört institutionsledningsråd.

Utvecklingsplanens efterlevnad följs upp via institutionernas verksamhetsberättelse och verksamhetsplan samt i verksamhetsdialogerna, där UFN har representant närvarande. Institutionernas fortsatta arbete med uppföljning av utvärdering och utveckling av forskningsverksamheten ingår därmed i den ordinarie verksamhetscykeln.

Under år tre i aktuell sexårsperiod redogör prefekt tillsammans med företrädare för institutionens forskning för vidtagna och planerade åtgärder vid ett UFN-sammanträde (Bilaga 1).

Bilaga 1. Preliminär tidsplan för utvärdering 2023

Datum	Aktivitet
Augusti 2022	UFN:s granskningsutskott har ett uppstartsmöte om höstens arbete
November 2022	Prefekt överlämnar förslag på sakkunniga till granskningsutskottet
December 2022	Externa sakkunnigkommittéer utses för varje institution av UFN
December 2022	Inledande möte mellan UFN:s granskningsutskott och institutionerna inför självvärderingsarbetet
Januari 2023	Underlag överlämnas till institutionerna av verksamhetsstödet
Januari-Mars 2023	Självvärdering sammanställs vid varje institution
April 2023	Självvärdering lämnas från institutionerna till granskningsutskottet och till sakkunnigkommittéerna
Juni 2023	Sakkunnigkommittéerna genomför intervjuer med företrädare för institutionerna
Augusti 2023	Preliminärt yttrande skickas på delning till granskningsutskott, prefekt samt företrädare för forskningsverksamheten (för kommentarer om ev. sakfel)
September 2023	Sakkunnigas slutliga yttrande inkommer
September 2023	Seminarium vid respektive institution
Oktober 2023	Granskningsutskottets lärosätesövergripande utlåtande presenteras tillsammans med sakkunniga kommittéers yttranden för UFN; utlåtandet fastställs
Oktober 2023	Relevanta delar av utvecklingsplanen förs in i institutionens verksamhetsplan för 2024
December 2023	Utvecklingsplan för respektive institution presenteras vid hörande och fastställs av UFN
December 2023	Verksamhetsuppdrag för institutionen för 2024 fastställs

Bilaga 2: Ansvarsfördelning vid utvärdering och vid åtgärder

Prefekt vid berörd institution:

- avsätter resurser för utvärderingen främst i form av arbetstid för dem som bidrar till självvärderingen
- delegerar ansvar för de olika momenten i institutionens utvärderingsarbete
- tillser att arbetet med självvärderingen bygger på bred delaktighet av forskare inom institutionen
- säkerställer att redogörelse ingår i självvärderingen av institutionsöverskridande forskning och, i samverkan med prefekt vid vederbörande institution(er), säkerställer att denna verksamhet skrivs fram på ett ändamålsenligt sätt i minst en institutions självvärdering
- föreslår externa sakkunniga till UFN, efter beredning i institutionsledningsrådet där även frågan om jäv beaktas
- medverkar aktivt i utvärderingsprocessen, genom att bidra till och formellt ansvara för självvärderingen, delta i informationsmöten med UFN:s granskningsutskott och delta i intervju med sakkunnigkommittén
- säkerställer att det genomförs ett institutionsövergripande seminarium för sammanfattning och kunskapsöverföring med medverkan av sakkunnigkommitténs ordförande samt företrädare för UFN:s granskningsutskott
- säkerställer att resultatet av utvärderingen inkluderas i arbetet med utveckling av institutionens forskningsverksamhet och att detta förs in i verksamhetsplan, -uppdrag och -berättelse
- säkerställer att planerade åtgärder kommuniceras till berörda forskare och till institutionen som helhet
- säkerställer att utvärderingens resultat och eventuella planerade åtgärder för forskningsverksamheten kommuniceras till relevanta externa intressenter
- presenterar, tillsammans med proprefekt eller den/dem prefekt utser, institutionens utvecklingsplan och dess efterlevnad i hörande vid UFN-möte i anslutning i utvärderingen (år ett i granskningsperioden) respektive i uppföljningen (år tre i granskningsperioden).

Proprefekt (eller den prefekt utser):

- tillser på prefektens uppdrag att arbetet med självvärderingen utförs enligt givna anvisningar
- medverkar aktivt i utvärderingsprocessen genom deltagande i informationsmöten med UFN:s granskningsutskott och i intervju med sakkunniga.

Forskare:

- tillhandahåller underlagsmaterial, granskar sakuppgifter om forskningsverksamheten och deltar i arbetet med självvärdering
- medverkar aktivt i utvärderingsprocessen.

Studentkåren:

- utser studentrepresentant på forskarnivå i UFN:s granskningsutskott
- utser studentrepresentanter på forskarnivå från berörda forskningsverksamheter att delta vid intervju med sakkunnigkommittéerna.

Chefer inom verksamhetsstödet:

- avsätter resurser vid berörda avdelningar för framtagning av underlag för utvärderingen samt kommunikation internt och/eller externt av resultaten från utvärderingen
- inkluderar relevanta resultat från utvärderingen i arbetet med utveckling av den egna verksamheten.

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN):

- beslutar om riktlinjer och mallar för institutionens rapportering, samt tidsramar, kriterier och mallar till sakkunnigkommittéerna
- utser externa sakkunniga på förslag från prefekt
- ansvarar genom nämndstödet för administration och praktiskt arbete kring kommittéernas besök vid institutionerna
- genomför och dokumenterar utvärderingen av forskningsverksamheten vid lärosätet (via utskottet)
- skickar yttranden och lärosätesövergripande utlåtande till rektor, prorektor och institutioners ledningsråd, samt föredrar utvärderingens resultat i Högskolan Dalarnas styrelse
- genomför hörande med institutionernas företrädare om utvecklingsplanen och dess uppföljning (år ett respektive år tre i granskningsperioden)
- följer upp genomförandet av institutionernas utvecklingsplaner genom verksamhetscykelns dokument (VP, VU och VB) och dialoger
- tar tillvara erfarenheter från utvärderingen av forskningsverksamheten i syfte att utveckla utvärderingsprocessen. Erfarenheterna dokumenteras på lämpligt sätt år tre i samband med uppföljningen. Eventuella förslag på åtgärder förs in i nämndens verksamhetsuppdrag inför kommande utvärdering.

UFN:s granskningsutskott:

- tillhandahåller, inför utvärderingens inledande, aktuella och ändamålsenliga riktlinjer och mallar för institutionernas rapportering
- tillhandahåller direktiv till stödavdelningarna inför framtagande av kvantitativt underlagsmaterial för institutionerna
- inhämtar institutionernas förslag till externa sakkunniga inför UFN:s beslut
- tillhandahåller tidsramar, kriterier och mallar för sakkunnigkommittéernas arbete
- skriver ett lärosätesövergripande utlåtande baserat på sakkunnigkommittéernas yttranden som överlämnas till UFN för fastställande
- medverkar vid uppföljning av institutionernas utvecklingsplaner (år tre i granskningsperioden).

Rektor och vice-rektor för forskning:

- tillser att verksamhetsstödet ledning informeras om och får resurser för arbetet med stöd till utvärderingsarbetet

- säkerställer att rekommendationer och eventuella identifierade brister av lärosätesövergripande relevans som framkommer i utvärderingen diskuteras snarast vid rektors ledningsråd
- säkerställer att återkoppling av genomförda och planerade åtgärder till följd av utvärderingen sker inom ramen för ordinarie dialogmöten mellan rektor och institutionen.

Bilaga 3: Förteckning, underlagsdata inför självvärdering

I denna bilaga presenteras det material som tillhandahålls institutionerna från verksamhetsstödet inför en granskning. Data tas fram för varje institution separat. Data för de senaste fem åren tas fram genomgående. Uppgifter som lämnas till institutionerna sänds även till UFN:s granskningsutskott.

- Personal: anställda som bedriver forskning med titel samt omfattning av forskning i tjänst. - Tas fram av Avdelningen för HR.
- Publikationer: antal och publikationstyp. - Tas fram av Biblioteket.
- Bibliometriska data enligt rekommendation från UFN:s granskningsutskott. - Tas fram av Biblioteket.
- Interna anslag för forskning inklusive omfattning och fördelning. - Tas fram av Avdelningen för ekonomi och upphandling.
- Externa anslag större än 500 000 tkr/år, med angivande av anslagsgivare, projektnamn, tidsramar och projektansvariga. Även anslag där projektledare finns på annat lärosäte, men HDA erhållit medel, inkluderas. - Tas fram av Avdelningen för ekonomi och upphandling.
- Regelverk gällande beslutsfattande om forskning, forskningsförutsättningar och intern medelstildelning. - Tas fram av Avdelningen för stöd till ledning och styrning.

Bilaga 4: Områden som ingår i utvärdering av forskningsverksamheten

Innehållet presenteras i mallar för självvärdering resp. extern granskning. I denna bilaga som är tänkt som ett stöd för institutionernas självvärdering presenteras de uppgifter som kan ingå i självvärderingen under respektive område.

1. Ringa in institutionens kunskapsområden kort

- Kort beskrivning av vilken kunskap som tas fram inom institutionen (forskningens innehåll och orientering) samt varför den är viktig, t.ex. för vetenskapssamfundet och ur ett samhällsperspektiv
- Forskningsmiljöns bakgrund, status i Sverige och internationellt (kortfattad historik samt var man befinner sig nu)
- Forskningsmiljöns målbild (var vill man vara?)

2. Organisation och resurser

Beskrivning och analys av:

- Personal och kompetensförsörjning inkl. kompetens, meritering, kontinuitet i bemanning, kompetensstrategi på kort och lång sikt (hur ser det ut om 5 år?) samt karriärstöd (lokalt och lärosätesövergripande)
- Tillgängliga forskningsmedel: interna och externa anslag (på institutionsnivå) samt kriterier för fördelning av interna forskningsmedel (t.ex. forskningsmedel på gruppnivå eller individnivå, inkl. jämställdhetsperspektivet, d.v.s. att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter)
- Lokaler och annan infrastruktur (inkl. laboratorier, teknisk utrustning, kontor, placering)
- Strukturer, rutiner, och processer för att säkra hög kvalitet i all forskning (t.ex. forskargrupper, seminarieverksamhet, workshops, mentorskap o.s.v.);
- Roll- och ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet (t.ex. beredande organ, gruppleddare, prefektens och proprefektens roll, professorers och docenters roll o.s.v.)
- Förutsättningar för forskningens utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet
- Administrativt stöd (inkl. ekonomi, IT, personalfrågor, konferenser, biblioteksresurser, språkstöd)
- Forskares inflytande över resursfördelning o.a. beslutsfattande
- Former för etikprövning, datalagring och integritetsfrågor, regelverk kring god forskningssed. Forskningsmiljöns arbetssätt för att främja god forskningssed, förebygga oredlighet i forskning och hantera överträdelser
- Juridiskt stöd (inkl. myndighetsutövande, författningstexter)

3. Forskningsverksamhetens resultat, genomslag (på forskningsfältet) och relevans (för samhället)

Beskrivning och analys av:

- Pågående forskning (forskare och forskarstuderande samt uppdragsforskning)
- Publikationer (vetenskapliga och övriga)
- Externa ansökningar sökta och beviljade
- Konferensarrangemang, organisering av vetenskapliga symposier, workshops, webinarier
- Nätverk och omvärldsbevakning (t.ex. personal som är gästlärare på annat lärosäte, vetenskapliga sällskap och föreningar, o.s.v.)

- Gästforskare vid HDa (inklusive utbyten med utlandet och internationell miljö vid HDa), utbyten av egen forskningspersonal; medverkan i internationella sammanslutningar
- Bidrag till vetenskapssamfundet och förutsättningar att delta i detta arbete (t.ex. medlemskap av redaktionsråd, lektörskap och fackgranskning, redaktörskap för tidskrift, sakkunniguppdrag vid tjänstetillsättning, utbildningsutvärdering, forskningsutvärdering, opponenter vid disputation, ledamotsuppdrag i betygsnämnd, uppdrag i vetenskaplig eller forskningspolitisk styrelse eller nämnd)
- Forskning som genererar underlag för nationella och professionella riktlinjer
- Hur erfarenheter tas omhand från olika sorters uppdrag t ex sakkunniguppdrag o.s.v. i miljön

4. Forskningsverksamhetens koppling till utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarutbildningsnivå

Beskrivning och analys av forskningens relation till utbildning som anordnas, t. ex. gällande

- Planer för forskarutbildning, forskarskolor
- Doktorandernas roll i forskningens genomförande
- Hur utbildningen genererar forskningsfrågor och hur forskningen inkorporeras i utbildningen
- Forskares deltagande i utbildning
- Forskningens integrering i utbildnings- och kursplaner på grundnivå och avancerad nivå
- Studenters deltagande i forskningsprojekt
- Studenters möjlighet till forskarutbildning
- Ventilering av forskningsrön i miljö där studenter inbjuds delta

5. Forskningsverksamhetens koppling till institutionens samverkansarbete

Beskrivning och analys av forskningens bidrag till samverkan t.ex. gällande

- Konferensarrangemang
- Debattartiklar, understreckare, deltagande i debattpaneler som expert, i media o.s.v.
- Genomslag i policy eller praktik (t.ex. regionala nätverksträffar för lärare o. dyl., kontakt med myndigheter, fortbildningsinsatser)
- Populärvetenskap
- Samverkan med näringsliv
- Samverkan med myndigheter eller offentlig sektor
- Samverkan med utbildningsväsendet
- Patent, kunskapsutbyte och uppdragsforskning

6. SWOT samt strategier, planer och prioriterade utvecklingsområden

- Planer, mål, strategier långsiktigt och kortsiktigt; t.ex. planer att utveckla det vetenskapliga innehållet, samarbeten, genomslag, profilering, miljöns sammansättning inklusive rekrytering; vad vill man uppnå t.ex. gällande forskarutbildningsrättigheter eller områden man vill stärka
- Styrkor, svagheter, potential, risker